

Hétköznapi történet

„Néha még álomban a színházban vagyok. Állok a színpad mögött és irányítom az embereimet. Megkérdem tőlük: ugye tudjátok, ha lement a függöny, akkor kinek mit kell csinálni? Ők meg bólintanak. Legtöbbször erre riadok fel, leülök az ágy végére és emlékezem. Több mint negyven év a Csokonaiában. Zolnai Imre volt a mesterem majdnem tíz évig, aztán én kerültem a helyére. Ényém volt az egész hátsó birodalom, a zsinórpaddástól a világot jelentő deszkákig. Hivatalosan úgy hívtak: színpadmester, de általában csak Pista, meg Pólik voltam. Egy időben elvtárs, majd a vége felé úr.

Nyírácsádról indultam, tizenhét éves koromig az apám mellett kertészkedtem. Kapáltam, gyomláltam és csináltam mindent, amit a konyhakertészkedés megkívánt. Bérelt földön gazdálkodtunk, majd később kaptunk hat hold földet itt a debreceni határban. 1951-ben elmenekültem a tanványokról a tsz elől. Családi kapcsolatot révén kerültem a színházba, ahol hosszú ideig színpadlakatot hurcoltam, és közben tanultam a mesterséget. Nem volt nehéz, hiszen a régi paraszti világban mindenhez érteni kellett egy kicsit. Magunk javítottuk az ekét, orvosoltuk az állatokat, tudtunk szerzsármnyelet faragni és értettünk a kádármesterséghez is. Nemrégén mondta valaki, hogy a parasztember legalább tízféle mesterséghez

értett. Mindennek, amikor a színházhoz kerültem, nagy hasznát vettem. Amikor a mesterem betegkedni kezdett, én léptem a helyére. Félttem is, nem is. A díszletezőknek, jelmezeseznek hosszú ideig azt mondtam: segítsetek, mert nekem még mindig tanulni kell, vannak dolgok amelyekhez nem értek. Sokat segített a humorom is. Ha baj volt, ha nagyon feszült volt a hangulat, igyekeztem egy jó tréfával, viccel helyrehozni a dolgokat.

Tizenhét évesen kezdtem és amikor eljött a nyugdíj ideje, akkor azt mondtam: nagyon szeretem a szakmát, de elég volt. Megfáradtam. Nem testileg, hanem szellemileg. Az a feszültség, amiben éltem, megviseli az embert. Sokszínű, érdekes munka volt, de ami előadás közben a függöny mögötti világban van, az legalább olyan nehéz, mint szerepet játszani a színpadon. Arról nem beszélve, hogy egy-egy bemutató előtt mennyit kellett törni a fejemet, mert előadás közben nem lehet hibázni, mindent meg kell tervezni és fejben tartani. Rengeteget éjszakáztam. A hőskorban – amikor még Debrecenben is voltak nagy színészegyéniségek – sokat jártunk tájolni. Ez volt a legnehezebb. Volt olyan hely, ahol négy pót-kocsi volt a színpad, máshol bányászlámpa mellett játszott a társulat. Nevettük sokszor, de legszívesebben sírtunk volna.

Pólik István immár nyugdíjasan

Voltak nagy kalandjaim. A szabadtéri színpadon játszottuk a Dohányon vett kapitányt. Angyal Sanyi volt a bonviván. Egyszer csak azt látom, hogy az egyik díszletet (egy lovas szobrot) ledönti a szél. Ő meg énekelve – mert a zenekar zavartalanul játszott – odamegy és mintha az lenne a világ legtermészetesebb dolga, visszaállítja a helyére. Vagy például Novák Pista a Szentivánéji álomban az oroszlán szerepében elfelejtett ordítani. Kétszer mondták be neki a végsőt – semmi. Mi meg négyen a színpad mögött kézzel lábbal integettünk és mondtuk, hogy bőgjön már egy nagyot. Negyedszerre sikerült.

Rengeteg élmény köt a Csokonai Színházhoz, néhány régi barátal még manapság is találkozom, pedig négy éve már a nyugdíjasok kicsit szűkös kenyérért eszem. Tizenhat igazgató alatt szolgáltam, dolgoztam. Volt közöttük emberséges, volt szűkszavú és akadt olyan is, aki szóba sem állt velünk. Ez a világ ilyen, ezt tudni is kell venni.

Egy év kellett, hogy megnyugodjak és oldódjon bennem a több évtizedes feszültség. Eleinte nagyon hiányzott a színház, a régi légkör, mert ez volt az egyik életem. A másik a család. Két házasság után, harmadjára már nem mentem az anyakönyvvezető elé. Azt mondtam az első feleségemnek, ha jó leszek élet társnak, akkor itt vagyok. Békében élünk. Két gyerekem hat unokával ajándékozott meg, és ma már 'dedi' vagyok.

Mondom, néha még álmodok a színházról, arról, ahogyan ott állok a színpad mögött. És még álmodok valamiről, egy kézfogásról, ami elmaradt akkor, amikor negyven év után első szóra nyugdíjas lettem. Nem ünnepséget szerettem volna, csak egy mondatot: megérdemled, hogy kipihend magad. Elmaradt. Az sem vigasztal, hogy nem én vagyok az egyedüli, azt hiszem sokan álmodnak arról az elmaradt meleg kézszorításról...”

Lejegyezte: Pallai János